
**ENGLISH ADJECTIVES ENDING IN SUFFIX *-LESS* AND THEIR ALBANIAN
CORRESPONDENTS (CONTRASTIVE ANALYSIS)**

Shpend Ademi

University of Tetovo, North Macedonia, shpend.ademi@unite.edu.mk

Remzije Nuhiu

University of Tetovo, North Macedonia, remzije.nuhiu@unite.edu.mk

Abstract: The study of adjectives with the suffix *-less* in English and their Albanian equivalents is a very important contribution and in-depth research for scholars and researchers in the field of linguistics. This research paper presents a better understanding of the adjectives with this suffix, which will be given the similarities and differences between the adjectives in these two languages. The present papers deal with adjectives with prefixes and suffixes in general, while the dominant explanation in this paper is in-depth because there is only the suffix *-less* that will be studied the most. In this paper, examples of adjectives with suffix *-less* are taken from the novel *The Great Gatsby* by Francis S. Fitzgerald. Also, the same examples are found in the Albanian translation (by Stavri Pone) where a comparative analysis of this type of adjective from English to Albanian is made. The adjectives with the suffix *-less* are analyzed and the following conclusion is reached: out of a total of 15 examples with the suffix *-less* excerpted from the novel *The Great Gatsby*, the following equivalents were found when translated into Albanian; 60% of the adjectives are translated with the prefix *pa-*, 27% are translated with different adjectives, and 13% are translated with the prefix *sh-*. The main difference between these adjectives in their translation is the fact that the suffix *-less* when translated into Albanian is transformed into a prefix and in most cases as a prefix *pa-* and *sh-*. Although this transformation seems to lose the meaning of the word or sentence when translated from English into Albanian, on the contrary, the meaning is always preserved and in this case the prefixes *pa-* and *sh-* in Albanian indicate *without*, *less*, *absence*, etc. Consequently, this paper should be useful for Albanian students in English as a foreign language, as well as for Albanian teachers and researchers of English as a foreign language.

Keywords: English language, Albanian language, adjective, suffix *-less*, differences, similarities

**АНГЛИСКИТЕ ПРИДАВКИ ШТО ЗАВРШУВААТ СО *-LESS* И НИВНИТЕ
АЛБАНСКИ КОРЕСПОНДЕНТИ (КОНТРАСТИВНА АНАЛИЗА)**

Шпенд Адеми

Универзитет во Тетово, Република Северна Македонија, shpend.ademi@unite.edu.mk

Ремзије Нухиу

Универзитет во Тетово, Република Северна Македонија, remzije.nuhiu@unite.edu.mk

Резиме: Истражување на придавките со суфикс *-less* на англиски јазик и нивните еквиваленти на албански јазик е многу важен придонес и длабинско истражување за научниците и истражувачите од областа на лингвистиката. Овој истражувачки труд ќе придонесе појасна слика за придавките со овој суфикс, во кој ќе бидат дадени сличностите и разликите на придавките помеѓу овие јазици. Досегашните трудови се занимаваат со придавки со префикси и суфикси воопшто, додека доминантното објаснување во овој труд е длабинско бидејќи тука ја имаме суфиксот *-less* за истражување. Во овој труд примери од придавките со суфикс *-less* се земени од книгата *Големiot Гетсби* од авторот Францис С. Фитцџералд. Исто така, истите примери се наведени во преводот на албански јазик (Ставри Поне-Гетсби и Мад) каде што е направена анализа на сличностите и разликите на оваа придавка од англиски до Албански. Придавките со суфикс *-less* се анализирани е донесен следниот заклучок: од вкупно 15 примери со суфикс *-less* ексцерпирани од романот *Големiot Гетсби*, при превод на албански јазик се најдени следниве еквиваленти; 60% од придавките се преведени со префикс *pa-*, 27% се преведени на различни придавки, и 13% се преведени со префикс *sh-* на албански јазик. Главната разлика помеѓу овие придавки при нивниот превод е во фактот дека суфиксот *-less* кога се преведува во албанскиот јазик се трансформира во префикс и во повеќето случаи е претставена како префикс *pa-* (па-) и *sh-* (ш-). Иако се чини дека ваквото трансформирање го губи значењето на зборот или реченицата кога е преведена од англиски на албански јазик, напротив, значењето е секогаш зачувано и во овој случај префиксите *pa-* (па-) и *sh-* (ш-) на албански јазик означуваат *без*, *помалку*, *отсуство*, итн. Следствено, овој труд би требало да биде корисен за албанските ученици на англиски јазик како странски јазик, како и за албанските наставници и истражувачи по англиски јазик како странски јазик.

Клучни зборови: англиски јазик, албански јазик, придавки, суфикс *-less*, споредување, разликување

1. ВОВЕД

Јазикот е главен механизам кој овозможува меѓусебна комуникација на човечкиот свет. Секој човек има сопствен јазик и култура, кои се разликуваат од другите јазици и заедници. Илјадници јазици се зборуваат во светот каде што секој од овие јазици имаат свои граматичка правила што е предност за соодветниот јазик. Многу лингвисти овие правила и лингвистичките феномени ги истражуваат и вршат контрастивна анализа на различните граматички, јазични, културни, етнолошки, литературни аспекти. Една контрастивна анализа на ниво на граматиката може да биде спроведена на различни области од граматиката, како што се: морфологијата, фонологијата, синтаксата и лексикологијата. Меѓутоа во ова истражување фокусот ќе биде областа на морфологијата и поточно придавките како зборовна група.

Пред да пристапиме понатаму кон анализата на придавките, ние првин треба да се запознаеме со морфологијата (формата на зборот). Морфологијата се занимава со формирањето на зборови. Сите ние ги знаеме зборовите, но кога треба да ги дефинираме тогаш се губиме во појаснувањето на истите. И покрај тоа што е тешко да се даде една исцрпна дефиниција на зборот, пак корисниците на јазиците, образовани или необразовани, несвесно ги препознаваат зборовите. Ова се случува спонтано бидејќи од почетните години се во можност да ги разликуваат зборовите еден од друг.

2. ПРЕГЛЕД НА ЛИТЕРАТУРА

Областа на граматиката што се занимава со структурата на зборот и со односите помеѓу зборовите вклучувајќи ги морфемите кои се состават од нив, технички се нарекува *морфологија*, кој доаѓа од грчкиот збор *morphe* 'форма, облик'; и каде што морфемите може да се сметаат за минимална единица на морфологијата. Вака ја дефинира морфологијата Меккартхи¹. Од друга страна, според Либер², морфологијата е наука на формирање збор, вклучувајќи начините како новите зборови сесоздадени во јазици на светот, како и начинот како формите на зборовите се различно зависност од тоа како тие секористат во реченицата. Зборовната група: придавка, глагол, именка, замена и прилог се дел од граматички категории и служат како извор за формирање реченици. Во овој истражувачки труд ние ќе се занимаваме само со придавките (една зборовна група не толку анализирана од меѓујазична смисла во нашата земја). Според Карни³, морфолошкиот критериум за категоризација на зборовите се занимава со особини на деривација и инфлексива. Од друга страна, во албанскиот јазик придавките се делат врз основа на два критериума, и тоа: според нивното лексичко значење; и според нивните морфолошки карактеристики.

Овие се главни поделби на придавките во двата јазици. Меѓутоа, контрастивната анализа за морфолошкиот дел ќе се врши врз основа на суфиксите поточно суфиксот. Значи суфикси се нарекуваат оние кои се додава по наставка се нарекуваат суфикси (како *-less* во *careless*, *-y* во *rainy*, и *-al* во *natural*), меѓутоа нашиот цел е само суфиксот *-less*.

3. МЕТОДОЛОГИЈА

Анализата на секоја појава од суфиксот *-less* ќе се спореди со придавката на албански јазик. Овој дел ќе се поддржи со репрезентативни примери. Нашата анализа е врз основа на карактеристиките на придавките во англискиот јазик и нивните еквиваленти во албанскиот јазик. Анализата ќе се врши врз основа на примерите ексцерпирани од романот *Големiot Гетсби*, и ќе биде насочена од англиски јазик на албански јазик.

4. РЕЗУЛТАТИ И ДИСКУСИЈА

Придавките со суфикс *-less*, и нивните еквиваленти во албанскиот јазик

Придавките кои во англискиот јазик се образуваат со суфиксот *-less* се, исто така, едните од најпотребените во романот *Големiot Гетсби*. Овој вид суфикс *-less* се додава на одредена именка или глагол образува придавка. Именката *sleeve* (значи *ракав* на македонски), но кога ѝ се додава суфиксот *-less* тогаш имаме придавка *sleeveless* (што значи *без ракави* на македонски). Овој суфикс го менува значењето кога станува придавка и во англискиот јазик се познава како суфикс што значи 'без' или 'недостаток'. Со овој тип на суфикси се наведени 15 примери за анализа најдени во романот *Големiot*

¹ Carstairs-McCarthy, A. (2002) *An Introduction to English Morphology: Words and Their Structure*, Edinburgh: Edinburgh University Press, p. 16

² Lieber, R. (2009) *Introducing Morphology*, Cambridge: Cambridge University Press, p. 2

³ Carnie, A. (2011) *Modern Syntax*, New York: Cambridge University Press, p. 19

Гетсби на англиски јазик. Примерите со овој вид суфикс *-less* врз основа на тоа како се преведуваа ќе се поделат на три типови:

- Тип 1 (повеќе од 8 исти суфикси во албанскиот јазик),
- Тип 2 (повеќе од 2 исти суфикси во албанскиот јазик), и
- Тип 3 (примери со различни суфикси).

Овие типови се поделени врз основа на преведувањето на албански јазик (суфикси и еквивалентите) на придавките образувани со суфиксот *-less* во англискиот јазик.

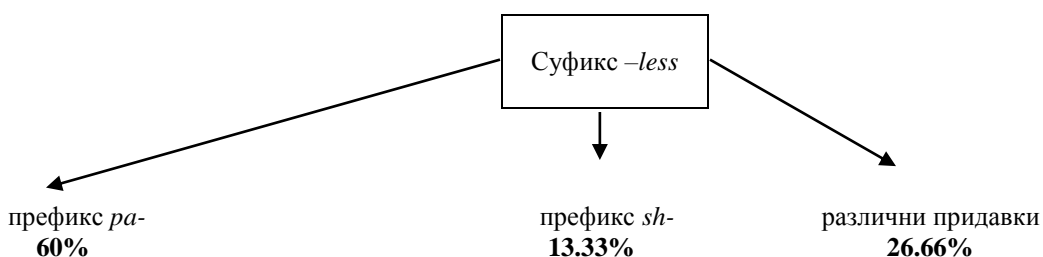
Тип 1 <u>англ./корен + less</u>	алб./ <u>pa + корен</u>
<p>doubtless</p> <p>(1) англ.: Doubtless there was a certain struggle and a certain relief. (cmp.116)</p>	<p>padyshim</p> <p>алб.: Në zemrën e saj kishte padyshim njëfarë lufte dhe njëfarë lehtësimi. (cmp.191)</p>
<p>endless</p> <p>(2) англ.: After two years I remember the rest of that day, and that night and the next day, only as an endless drill of police and photographers (cmp.125)</p>	<p>e pandërprerë</p> <p>алб.: Edhe tani, pas dy vjetësh, pjesën të asaj dite, të natës që pasoi dhe të ditës tjetër, i sjell në mendje vetëm si një lëvizje e pandërprerë policësh, fotografësh (cmp.205)</p>
<p>purposeless</p> <p>(3) англ.: He came alive to me, delivered suddenly from the womb of his purposeless splendor. (cmp.61)</p>	<p>të pakuptimtë</p> <p>алб.: M'u përhi krejt i gjallë përpara syve ai njeri, por tani i dalë papritmas nga mbështjështjellja e shkëlqimit të tij të pakuptimtë (cmp.100)</p>
<p>motionless</p> <p>(4) англ.: She was extended full length at her end of the divan, completely motionless, (cmp.9)</p>	<p>e palëvizur</p> <p>алб.: Ajo rrinte shtrirë në anën e saj të divanit krejt e palëvizur (cmp.15)</p>
<p>graceless</p> <p>(5) англ.: old men pushing young girls backward in eternal graceless circles, superior couples tortuously, (cmp.37)</p>	<p>të pahijshëm</p> <p>алб.: burra të moshuar shtynin pas vajzat e reja në rrathë të vazhdueshëm dhe të pahijshëm; çifte të klasës së lartë, (cmp.62)</p>
<p>deathless</p> <p>(6) англ.: with its fluctuating, feverish warmth, because it couldn't be over-dreamed — that voice was a deathless song. (cmp.74)</p>	<p>e pavdekshme</p> <p>алб.: me ngrohtësine e tij dallgëzuese dhe të ethshme sepse, mbi të gjitha, ai zë s'mund të tejkalohet në kurfarë ëndrre - ai zë ishte një këngë e pavdekshme (cmp.121)</p>

- relentless**
(7) ANGL.: The **relentless** beating heat was beginning to confuse me (*cmp.135*)
- lustreless**
(8) ANGL.: crouching under a sullen, overhanging sky and a **lustreless** moon. (*cmp.135*)
- fingerless**
(9) ANGL.: her face the same brown tint as the **fingerless** glove on her knee. (*стр.135*)
- careless**
(10) ANGL.: They were **careless** people, Tom and Daisy — they smashed up things and creatures and then retreated back into their money or their vast carelessness, (*cmp.137*)
- restless**
(11) ANGL.: his head moving sharply here and there, adapting itself to his **restless** eyes. (*cmp.136*)
- formless**
(12) ANGL.: with the absence of lifting work or rigid sitting in youth and, even more, with the **formless** grace of our nervous, sporadic games. (*cmp.50*)
- spiritless**
(13) ANGL.: He was a blond, **spiritless** man, anaemic, and faintly handsome. (*cmp.21*)
- shiftless**
(14) ANGL.: His parents were **shiftless** and unsuccessful farm people — his imagination had never really accepted them as his parents at all. (*cmp.76*)
- breathless**
(15) ANGL.: as if her heart was trying to come out to you concealed in one of those **breathless**, thrilling words. (*cmp.14*)
- e pandërprerë**
ALB.: vара **e pandërprerë** dhe e padurueshme po fillonte të me binte në kokë (*cmp.221*)
- pa shkëlqim**
ALB.: të strukturа në një qiell të zyntë dhe kërcënues dhe me një hënë **pa shkëlqim** (*cmp.221*)
- pa gishta**
ALB.: dhe me fytyrën ngjyrë bronzi si ngjyra e dorezave **pa gishta** që mbante mbi gjunjë (*cmp.222*)
- të shkujdesur**
ALB.: Tomi dhe Dejzi ishin të **shkujdesur**-dërrmonin gjëra e njerëz dhe pastaj ktheheshin sërish ose të paratë e tyre, ose të perandoria e gjërë e shkujdesjes së tyre (*cmp.224*)
- të shqetësuar**
ALB.: dhe me kokën që e lëvizte andej-këndej duke ia përshtatur syve **të shqetësuar** (*cmp.223*)
- e hallakatur**
ALB.: nga mungesa e edukatës ose nga lirshmëria e lëvizjeve në rini dhe, ca më shumë, nga hijeshia **e hallakatur** e lojërave tona nervoze dhe sporadike (*cmp.82*)
- i plogësht**
ALB.: Pronari ishte një burrë biond, **i plogësht**, anemik dhe njëfarësoj i pashëm. (*cmp.35*)
- endacakë**
ALB.: Prindërit e tij ishin fermerë **endacakë** dhe të varfër – dhe imagjinata e tij s'i kishte pranuar kurrë si prindërit e tij të vërtetë. (*cmp.124*)
- frymëmbajtëse**
ALB.: a thua se zemra e saj përpiquej të vraponte drejt tjetrit e mbeshtjellë me njërën nga ato fjalë **frymëmbajtëse** dhe ekzaltuese (*cmp.23*)

Врз основа на примерите на Типот 1, сите девет придавки во англискиот јазик завршуваат со *-less*, пример (1) англ.: *doubt+less=doubtless*, (8) англ.: *lustre+less= lustreless*), но во албанскиот јазик овие придавки се преведуваат со именки образувани со префиксот *pa-* (1) алб.: *pa+dyshim=padyshim*, *pa-* (8) алб.: *pa+shkëlqim = pashkëlqim*). Значи овој вид суфикси на англиски јазик, кога се преведуваат на албански јазик ја менуваат деривацијата од суфикси на префикси значи од, *-less* (анг) на *pa-* (алб).

Типот 2 содржи придавки кои исто така на англискиот јазик завршуваат со суфикс *-less*, (10) англ.: *care+less=careless*, но во албанскиот јазик овие придавки се преведуваат со придавки образувани со префиксот *-sh* (10) алб.: *të sh+kujdesur=shkujdesur*. Исто така и овој вид суфикси, кога се преведуваат на албански јазик ја менуваат деривацијата од суфикси на префикси, значи од *-less* (анг) на *sh-* (алб).

Типот 3 содржи придавки на англискиот јазик коишто завршуваат со истиот суфикс *-less*, (12) англ.: *formless*, (13) англ.: *spiritless*, но во албанскиот јазик нивните еквиваленти се преведуваат со различни придавки, (12) алб.: *hallakat+ur* е *hallakatur*, (13) алб., *i plogësht*, и бидејќи овие придавки се ретки при преведување, затоа истите ги собираваме како еден тип.

Шема 1 Придавките со суфикс *-less*, и нивните кореспонденти на албански јазик

Придавките на англиски јазик со суфиксот *-less*, на албански јазик се преведени во различни форми на суфикси. Во шемата поднесена погоре гледаме дека овој вид придавка со овој суфикс *-less*, на албански нема прилагодување со некој посебен суфикс, еквивалентниот на истиот се појавува во различни форми на суфикси, и тоа: *ur(a)*, *предлог+именка*, *-shët*, и *различни*.

5. ЗАКЛУЧОК

Придавките со суфикс *-less* се анализирани е донесен следниот заклучок: од вкупно 15 примери со суфикс *-less* ексцерпирани од романот Големиот Гетсби, при превод на албански јазик се најдени следниве резултати; 60% од придавките се преведени со префикс *pa-*, 27% се преведени на различни придавки, и 13% се преведени со префикс *sh-* на албански јазик.

Графикон 8 Придавките со суфикс *-less* и нивните кореспонденти на албански јазик

ЛИТЕРАТУРА

Beci B. (2005). *Gramatika e gjuhës shqipe*. Tiranë: Logos-A.

- Biber, D., Johansson, S. Leech, G., Conrad, S., Finegan, E., Quirk, R., (1999). *Longman Grammar of Spoken and written English*. England: Pearson Education Limited.
- Carnie, A. (2011). *Modern Syntax*. New York: Cambridge University Press.
- Chomsky, N. (1965). *Aspects of the theory of syntax*. Cambridge: M.I.T. Press.
- Chomsky, N. (1956). *Syntactic Structures*. Gravenage: Mouton.
- Demiraj, Sh., Agalliu, F., Angoni, E., Dhrimo, A., Hysa, E., Lafe, E., Likaj, E., (2002) *Gramatika e gjuhës shqipe 1*. Tiranë: Botimi i akademisë së shkencave.
- Dixon, W.M.R. & Aikhenvald, Y. A. (2004) *Adjective Classes*. Oxford: Oxford University Press.
- Eastwood, J. (1994). *Oxford Guide to English Grammar*. Oxford: Oxford University Press.
- Fitzgerald, F. S. (1980). *The Great Gatsby*. New York: Charles Scribener's Sons.
- Fitzgerald, F. S. (2012). (Stavri Pone, Превод) *Getsbi i madh*. Tiranë: Botime Shqiptare.
- Huddleston, R., (1988). *English Grammar, An Outline*. CUP.
- Huddleston, R., Pullum, K. G., (2002). *The Cambridge Grammar of the English Language*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Ivir, V. A., (1983). *Contrastive Analysis of English Adjectives and their Serbo-Croatian*. Correspondents, Zagreb: Institute of Ling. Faculty of Philosophy University of Zagreb.
- Mathews, H. P. (2014). *The Positions of Adjectives in English*. Oxf: Oxford University Press.
- McNally, L. & Kennedy, C. (2008) *Adjectives and Adverbs*. Oxford: Oxford University Press.
- Pone, S. (2012). (Përkth.). *Getsbi i Madh*. Tiranë: Bota shqiptare.
- Quirk, R., Greenbaum, S., Leech, G., Svartvik, J. (1985). *A Comprehensive Grammar of the English Language*. England: Pearson Education Limited.
- Radford, A. (2004). *English Syntax: An Introduction*. Cambridge University Press. Cambridge.
- Yule, G. (1998). *Analysing English Grammar*. Oxford University Press.